

Prvostepeni je sud osiguratelja obvezao da vlasniku automobila nadoknadi štetu, a špeditera da osiguratelju naknadi isplaćenu osigurninu.

Drugostepeni sud je tu presudu potvrdio iz slijedećih bitnih razloga:

Špediter se protivi tužbenom zahtjevu iz tri bitna razloga: iznosi prigovor zastare, zatim okolnost da u vrijeme krađe nije još bio preuzeo automobil, i napokon da je njegov šofer počinio krađu izvan radnog vremena, dakle kad nije bio pod njegovim nadzorom. Sud nije prihvatio ni jedan od ovih prigovora.

Prigovor jednogodišnjeg zastarnog roka špediter obrazlaže pozivom na propise o ugovoru o prijevozu morem. Prena stajalištu suda dolaze u obzir dva propisa: član 433. Trgovačkog zakonika, te Zakon od 1936. Prvi zakon, prema stajalištu suda, ne može doći do primjene jer se on odnosi, u okviru prigovora na koje se poziva špediter, samo na ugovore za koje je izdana čarter-partija, što u ovom sporu nije bio slučaj. Što se tiče drugog zakona on predviđa jednogodišnji zastarni rok samo za štete koje su nastale na brodu od ukrcaja do iskrcaja, a među strankama je nesporno da je šteta nastala prije nego što je automobil bio ukrcan na brod.

Tokom postupka je utvrđeno da je špediter prijavio policiji krađu u kojoj prijavi izričito navodi da je krađu počinio njegov šofer dok se automobil nalazio kod špeditera u pohrani. Sud smatra da je špediter odgovoran za ovu krađu na temelju okolnosti što se automobil nalazio kod njega, i da je krađu počinio njegov šofer. Nije kod toga važna okolnost da je šofer radio u svom interesu i krađu počinio izvan svoga radnog vremena.

(DMF 1967, str. 91)

B.J.

TRGOVAČKI SUD, Marseille

Presuda od 25.II 1966.

Cie d'assurances la Protectrice i drugi
osiguratelji c/a Cie générale transatlantique

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Nedovoljna ambalaža - Krađa tereta - Nedovoljna ambalaža izjednačena je s vlastitom manom robe - Brodar koji u teretnicu ne

unese opasku o stanju ambalaže, mora dokazati da je ona bila manjkava - Brodar se ne može pozivati na manjkavost ambalaže ako redovito prima na prijevoz ambalažu u istom stanju bez prigovora - Da bi se brodar oslobodio odgovornosti, mora dokazati da je šteta posljedica manjkavosti ambalaže - Nepostojanje poklopca na sanduku koji sadrži boce mineralne vode, a iz kojeg sanduka je počinjena krađa, ne predstavlja štetu prouzrokovanu nedostatkom ambalaže - Krađa u ovom slučaju nije posljedica nepostojanja poklopca nego brodarovog nedovoljnog nadzora

Brodar je primio na prijevoz sanduke s bocama mineralne vode. Sanduci nisu imali poklopaca. Rađilo se o prijevozu od Marseillea do Korzike. Na određištu je ustanovljeno da je ukradeno 2.696 boca. Osiguratelj tuže brodara za naknadu isplaćene osigurnine.

Brodar se protivi tužbenom zahtjevu pozivajući se na nedostatak ambalaže. Navodi da sanduci nisu imali poklopaca, pa da je to prouzrokovalo krađu.

Sud nije prihvatio ovaj prigovor i brodara je obvezao u smislu tužbenog zahtjeva. Bitni razlozi presude su slijedeći:

U teretnici brodar nije naveo nikakve opaske u pogledu stanja ambalaže, pa je na njemu dužnost da dokaže da je ambalaža bila neispravna. U pogledu pravnih posljedica neispravnost ambalaže prosudjuje se kao vlastita mana robe. U ovom sporu je brodar dokazao da sanduci nisu imali poklopaca, ali sud drži da se ta činjenica, s obzirom na prirodu štete - krađu, ne može smatrati nedostatkom ambalaže. Poznato je da brodovi, na relaciji između Francuske i njenih bivših posjeda u Sjevernoj Africi, primaju na prijevoz sanduke s bocama mineralne vode bez poklopaca i da u tom pogledu ne stavljaju nikakve opaske u teretnici. Iz toga proizlazi da brodari smatraju takvu ambalažu dovoljnom, pa se ne mogu pozivati na njenu manjkavost.

Na dušim relacijama brodari zahtijevaju da sanduci imaju poklopce, ali se taj zahtjev ne postavlja zbog osiguranja protiv krađe, nego da bi se izbjeglo eventualno razbijanje boca. Sud zaključuje da nepostojanje poklopaca na sanducima nije bio uzrok krađi, već da nju treba pripisati nedovoljnom nadzoru od strane posade broda. Iz svih navedenih razloga sud je brodara obvezao na naknadu štete.

(DMF 1967, str.102)

B.J.

Nedostatak ambalaže

Premda se, s obzirom na konkretne činjenice gornjeg spora, slažemo s dispozitivom presude, ipak mislimo da treba, što se tiče obrazloženja, ukazati na neke okolnosti. Iz obrazloženja presude nije jasno o kakvom se brodu radilo, da li je teret bio smješten na palubi te, u pozitivnom slučaju, da li je krcatelj dao pristanak da se teret smjesti na palubu. Ako je teret bio smješten u skladištu broda, zaključak suda da između nepostojanja poklopaca na sanducima i krađe nema uzročne veze, i da se krađa mora pripisati isključivo nedovoljnom nadzoru brodske posade, potpuno je opravdan.

Nije tako svaki put kad se teret slaže na palubu. Poznato je da za izričito od krcateljeve strane odobreno ili, gdje je to prema postojećem pravu dopustivo, uobičajeno slaganje tereta na palubu brodar ne odgovara za štete koje nastanu zbog uzroka specifičnih ovakvom načinu slaganja. Među ovim specifičnim uzrocima ne moraju biti samo oni nautičke prirode. Može se raditi i o drugim uzrocima štete. Ovo je u konkretnom slučaju važno s obzirom na brod kojim je prijevoz bio izvršen. Ako se radilo o brodu koji nije prevozio putnike, situacija je ista kao i da je teret bio smješten u brodska skladišta. Krađu treba pripisati isključivo nedovoljnom nadzoru posade. Drukčija je situacija ako je brod prevozio putnike. Brodar, kao što je poznato, za štete na teretu ne odgovara ako dokaže da su on odnosno njegovi ljudi upotrijebili dužnu pažnju u svrhu da se teret očuva. Ovu pažnju treba prosudjivati s obzirom na sve relevantne konkretne okolnosti. To drugim riječima u ovom slučaju znači slijedeće:

Brodaru odnosno njegovoj posadi, kod brodova koji uz teret prevoze i veći broj putnika, što je kod manjih relacija redoviti slučaj, nije za palubni teret moguće vršiti tako efikasan nadzor da bi se isključio svaki kontakt između putnika i toga tereta. Na ovu okolnost mora računati i krcatelj, pa je on obavezan sa svoje strane poduzeti potrebne mjere da se teret očuva od eventualne krađe ili druge štete, koju bi mogli prouzrokovati odnosno skriviti putnici, i unatoč normalnom nadzoru posade. Ako sanduk nema poklopce, brodaru nije moguće isključiti svaku štetu ili krađu koju prouzrokuju putnici, pa, čini se, treba smatrati da pod navedenim uvjetima sanduci bez poklopaca nisu bili u stanju u kakvom su trebali biti, pa štetu ili krađu treba pripisati nedostatku ambalaže. To se međutim odnosi samo na one štete koje se, unatoč normalnoj pažnji, nisu mogle spriječiti. Kod krađe to znači samo za krađe manjeg opsega. Ukoliko naprotiv nedostaju

čitave partije robe, ili kao što je u gornjoj presudi slučaj preko 2.500 boca, zaista se ne može tvrditi da tu štetu brodar nije, i unatoč nepostojanju poklopaca na sanducima, mogao spriječiti i upotrebom najobičnije pažnje, pa je s ovog stajališta dispozitiv gornje presude pravilan.

Interesantno je stajalište suda da brodar nema prava pozivati se na nedostatak ambalaže, ako robu stalno prima ambalažiranu na isti način. Čini nam se da se ovom stajalištu može prigovoriti. Iz okolnosti da je jedan način ambalažiranja uobičajen, nikako ne proizlazi da brodar, kao i vozar uopće, preuzimaju na sebe rizik za štete koje budu prouzrokovane odnosnim načinom ambalažiranja. Uobičajenost ambalažiranja na odgovornost brodarova utječe utoliko što on mora znati na koji će način postupati s teretom da ga očuva, a ako unatoč tomu dokaže da se šteta dogodila zbog stanja ambalaže, za nju neće biti odgovoran. U ovom slučaju može se povući usporedba između prirodnog svojstva robe i stanja ambalaže. Brodar kao i vozar općenito ne odgovaraju ne samo za štetu prouzrokovanu manom nego i prirodnim svojstvom robe. Ako ambalaža odgovara uobičajenim zahtjevima, situacija je ista kao i kod prirodnog svojstva robe, što znači da se brodar ne može pozivati na odgovornost da on nije znao na koji će način postupati.

B.J.

TRGOVAČKI SUD, Rouen

Presuda od 27.V 1966.

Sté Deschamps i S.A.R.L. Leduc-Rouen
c/a zapovjednik broda "Zarzis", brodo-
vlasnik Cotunav, Sté Transit africain
i Union normande

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Klauzula u teretnici o nadležnosti suda - Primjena prava - Važnost klauzule nadležnosti suda treba prosudjivati prema zakonu mjesta u kojem je teretnica izdana - Ova klauzula obvezuje primaoca iako teretnicu nije potpisao krcatelj, ako se njegov potpis ne traži prema zakonu mjesta u kojem je teretnica izdana - Prema francuskom pravu klauzule teretnice koju nije potpisao krcatelj obvezuju primaoca ako je on znao za ugovorene uvjete teretnice - Smatra se da su primaocu ovi uvjeti bili poznati ako brodar na odnosnoj relaciji puta duže vremena vrši prijevoz iste robe - Klauzula o nadležnosti suda vrijedi i kada ima više tuženika

Brodar je primio na prijevoz iz Tunisa u Rouen 393 hl vina. Prilikom dolaska broda na odredište vino je bilo